

Motion till riksdagen
2011/12:U329

av Hans Linde m.fl. (V)

En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	Det svenska biståndet	5
4.1	Urholkningen av biståndet	5
4.2	Resultatstyrning och transparens i biståndet	5
4.3	Ett solidariskt bistånd	6
5	Skuldavskrivningar	7
6	Dac-reglerna	7
7	PGU & millenniemålen – Sveriges roll & ansvar	8
8	En feministisk biståndspolitik	9
8.1	En modern utrikesförvaltning	10
8.2	Internationella finansinstitutioner	11
9	Folkrörelsernas roll i biståndet	11
10	Klimatförändringarna	11
10.1	Klimatbistånd	12
10.2	Vatten och sanitet i biståndet	12
11	EU:s utvecklingspolitik	13
11.1	Långtidsbudgeten	14

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även avräkningar för flyktningmottagande, skuldavskrivningar och ambassadkostnader i biståndsbudgeten i framtiden ska redovisas inom ramen för Open Aid-initiativet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete bör följa Sveriges politik för global utveckling och Sveriges officiella utvecklingsmål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla utvecklingsinsatser som grundregel ska omfattas av samma regler för uppföljning och mätas mot samma rapporteringsindikatorer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att enprocentsmålet för svenskt bistånd ska göras om till ett enprocentsgolv som utvecklingssamarbetet inte får understiga.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att allt utvecklingsbistånd ska utgå från respektive mottagarlands egna behov och respektera dess suveränitet och inte förknippas med ekonomiska villkor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska koppla sitt utvecklingssamarbete till IMF:s makroekonomiska krav.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att i första hand de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de delar av Dacs regelverk som tillåter att flyktningmottagande och skuldavskrivningar finansieras med bistånd avskaffas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste koppla allt bistånds- och utvecklingsarbete till uppfyllandet av millenniemålen och Sveriges politik för global utveckling.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och andra internationella forum aktivt bör verka för att de mål som satts upp för det internationella biståndet inom ramen för millenniemålen uppfyllande blir verklighet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet med att genomföra PGU i framtiden måste utvärderas av en oberoende utvärderingsinstans.

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställdhet ska bli ett tredje mål inom ramen för den svenska globala utvecklingspolitiken.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka andelen bi- och multilateralt bistånd till SRHR-relaterad (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter) verksamhet till 10 % av biståndsbudgeten.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillgången till sexuell och reproduktiv hälso-service och utförandet av säkra aborter ska lyftas fram i de analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för sin utvecklingspolitik regelmässigt ska redovisa hur och på vilket sätt man implementerar FN:s kvinnokonvention i sitt arbete.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla svenska ambassader och biståndskontor ska ha en handläggare som ansvarar för jämställdhetsarbetet.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att egeninsats för frivilligorganisationers informationsarbete helt bör avskaffas.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett klimatbistånd utöver den föreslagna biståndsramen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom OECD-Dac bör arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingssamarbete.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur utvecklingsarbetet med rent vatten och sanitet kan förstärkas och utökas.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklingsfrågor i EU:s långtidsbudget.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Världen är inte rättvis. Klyftorna är stora mellan länder i nord och syd, mellan fattiga och rika, mellan kvinnor och män. Nästan 1 miljard människor saknar idag tillgång till rent vatten. Var 90:e sekund dör en kvinna till följd av komplikationer vid en graviditet – av dessa dödsfall sker 99 procent i utvecklingsländerna.

Världen skulle dock kunna se annorlunda ut. Det finns tillräckligt med pengar och tillräckligt med resurser för att utrota all fattigdom och ge alla människor ett värdigt liv. Men i stället för en rättvis fördelning hamnar merparten av världens resurser fortfarande hos den rika delen av världen.

Vänsterpartiet menar att utveckling och fattigdomsbekämpning kräver en rad åtgärder på en rad områden: skuldavskrivningar, en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar, ett stärkt regelverk för vapenhandel, en reformering av IMF och Världsbanken, tydligare globala regler för utländska investeringar och rättvisa handelsregler. I grunden anser vi att det krävs en ny ekonomisk ordning med en tydlig omfördelning av makt och resurser från nord till syd.

Vänsterpartiet har i en rad motioner de senaste åren tagit fram förslag på hur Sverige kan bidra till att minska världens fattigdom. I denna motion har vi valt att fokusera på Sveriges och världens utvecklingsbistånd. Bistånd är förvisso långt ifrån den enda vägen för att utrota världens fattigdom, men det är en viktig komponent. I samverkan med de åtgärder och hänsynstaganden som nämns ovan har det internationella ekonomiska utvecklingsbiståndet en avgörande roll i kampen mot fattigdomen.

Den ekonomiska krisen har lett till att världens givarländer allt mindre lever upp till sina åtaganden då det gäller bistånd. På grund av egna ekonomiska problem har många minskat sina ambitioner då det gäller biståndsnivåer och biståndseffektivitet. EU-länderna gav exempelvis 15 miljarder euro mindre i bistånd än vad man hade kommit överens om för 2010, samtidigt som t.ex. Sverige har fortsatt urholkningen av biståndsbudgeten så pass att om man räknar av migrationskostnader som idag tas från biståndsramen, sjunker vår officiella biståndsbudget till 0,9 procent av BNI. Allt detta sker samtidigt som krisen slagit som hårdast mot många utvecklingsländer som fått det ännu svårare att på egen hand ta sig ur fattigdomen.

Detta vill Vänsterpartiet ändra på. I årets budget har Vänsterpartiet än en gång avvisat fortsatt kraftiga urholkningar av biståndsbudgeten, som regeringen föreslår, se vidare Vänsterpartiets motion "Utgiftsområde 7 Internationell utvecklingspolitik". I denna motion föreslår vi vidare en rad åtgärder som vi menar kan effektivisera såväl svensk som europeisk biståndspolitik.

4 Det svenska biståndet

4.1 Urholkningen av biståndet

Regeringen har uppgett att enprocentsmålet för det svenska biståndet står fast även de kommande åren, men man har fortfarande inte tagit någon hänsyn till den massiva kritik som har riktats mot den urholkning av biståndet som regeringen har ägnat sig åt i flera år. Kostnaderna för den del av flyktingmottagningen som finansieras via biståndsbudgeten har exempelvis ökat med mer än 100 procent de senaste 5 åren. Detta trots att antalet flyktingar till Sverige har minskat. Även de administrationskostnader för svensk utrikestjänst som finansieras med biståndsmedel har stigit med mer än 100 procent sedan 2005.

4.2 Resultatstyrning och transparens i biståndet

Urholkningen av den svenska biståndsbudgeten i kombination med en ytterst begränsad granskning av hur dessa kostnader leder till utvecklingsresultat motsäger regeringens ständiga uttalanden om fokus på resultatstyrning och transparens. Detsamma gäller för de tvivelaktiga skuldavskrivningar som regeringen genomfört de senaste åren (se vidare avsnitt "Dacreglerna").

Sommaren 2011 lanserade regeringen det s.k. *Open Aid*, vars syfte sägs vara att offentliggöra strategier, utvärderingar, kostnader osv. för biståndet. Initiativet är naturligtvis lovvärt. Det är eftersträvansvärt att det statliga biståndet blir mer transparent, och Open Aid-initiativet kan vara ett steg i den riktningen. Skattebetalarna har självklart rätt att veta att pengarna används på ett bra sätt och att de kan utvärderas utifrån biståndets mål. Det gäller i givarländerna såväl som i mottagarländerna.

Vänsterpartiet saknar dock transparensen och öppenheten kring att nästan 10 procent av biståndspengarna används för att finansiera flyktingkostnader i Sverige, samt att ytterligare biståndspengar finansierar ambassadkostnader i OECD-länder. Redovisning av hur ovannämnda avräkningar bidrar till att uppnå regeringens uppsatta mål för internationellt utvecklingssamarbete, "... att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor", saknas helt. Vänsterpartiet anser därför att även dessa kostnader i framtiden ska redovisas inom ramen för Open Aid-initiativet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen arbetar ihärdigt för att stärka den privata sektorns roll i utvecklingssamarbetet. Men precis som biståndsorganisationernas arbete ständigt är under uppföljning och noggrant utvärderas, måste de nya aktörerna utkrävas ansvar för sitt arbete. Naturligtvis borde de biståndsmedel som går till företag eller näringslivsorganisationer följas upp och utvärderas på samma sätt som annat bistånd.

Ett exempel på att så inte skett är svenska statens riskkapitalbolag Swedfund, som de senaste åren har tilldelats åtskilliga 100 miljoner kronor extra från regeringen. Även i årets budget tillför regeringen ytterligare 400 miljoner

Fel! Okänt namn på

kronor till Swedfund. Detta trots att oberoende utvärderingar, framtagna av Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) och Riksrevisionen, har visat på bristande resultat när det gäller att just bidra till fattigdomsbekämpning. Regeringen bör försäkra att alla aktörer som arbetar med bistånd och utvecklingssamarbete, inklusive dem inom den privata sektorn, följer Sveriges politik för global utveckling samt Sveriges officiella utvecklingsmål. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Om biståndet på ett effektivt sätt ska bidra till utveckling anser Vänsterpartiet vidare att alla utvecklingsinstanser, inklusive dem som utförs av den privata sektorn, som grundregel ska omfattas av samma regler för uppföljning och mätas mot samma rapporteringsindikatorer. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.3 Ett solidariskt bistånd

Under lång tid har Vänsterpartiet varit pådrivande för att Sverige ska uppnå målet om att 1 procent av BNI ska avsättas för internationellt utvecklingssamarbete. Målet är i dag formellt nått, inte minst tack vare de svenska frivilligorganisationernas påtryckningsarbete. Behovet av bistånd har aldrig varit större i världen. Vi vill nu därför gå vidare och göra enprocentmålet till ett enprocentsgolv som utvecklingssamarbetet inte får understiga. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets utgångspunkt för bistånd är den internationella solidariteten. Vi menar därför att utvecklingssamarbetet ska utgå från mottagarnas prioriteringar, inte från egenintressen i nord eller som ett maktmedel mot mottagarna. Vänsterpartiet menar att en förutsättning för en framgångsrik fattigdomsbekämpning är att det politiska och ekonomiska självbestämmandet i syd ökar. Varje land har sin egen historia och sin egen unika situation, och det finns således aldrig en enda väg till utveckling.

Av den så kallade Parisdeklarationen, som antogs 2005, framgår att utvecklingsländernas inflytande över utvecklingssamarbetet måste öka. Biståndsgivarna lovar att förändra attityder och metoder för att anpassa sitt bistånd bättre till varje enskilt samarbetsland.

Utvecklingsländerna måste med andra ord äga sin egen utveckling. Men fortfarande återstår mycket arbete innan det går att tala om ägandeskap för utvecklingsarbete i syd. Tvärtom tenderar givarländerna, inklusive Sverige, att i allt högre grad lägga vikt vid ”value for money” för de egna skattebetalarna.

Ägandeskap är en fråga om demokrati men också om effektivitet. Om biståndsmedel ska leda till långsiktiga förändringar krävs att mottagaren äger sin egen utveckling. För att framgångarna inom ramen för arbetet med kampen mot fattigdomen i världen ska bli permanenta krävs att arbetet för att nå fram genomsyras av ett starkt ägandeskap av arbetet i syd. Därför måste besluten om landets utveckling tas av invånarna själva – detta är grunden för demokrati. Syds befolkning måste tillåtas att formulera sina egna mål och visioner och styra sin egen utveckling. Allt utvecklingsbistånd ska utgå från

respektive mottagarlands egna behov. Dess suveränitet ska respekteras och inte förknippas med ekonomiska villkor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken ställer liksom alla banker upp villkor för att ett land ska beviljas lån eller för att gamla lån ska avskrivas. Det är i sig inget anmärkningsvärt att sätta upp villkor, men Vänsterpartiet är starkt kritiskt till hur kraven många gånger utformats och på vilka grunder de har tillkommit.

Många givare väljer i dag att koppla sitt utvecklingssamarbete till Internationella valutafondens villkor och krav, så kallad konditionalitet, vilket sätter ytterligare press på mottagarlandet. I realiteten är det i dag omöjligt för många utvecklingsländer att självständigt utforma sin ekonomiska politik eftersom det skulle äventyra både lån, skuldavskrivningar och bistånd.

För att få vissa lån och skuldavskrivningar har utvecklingsländer tvingats genomföra nedskärningar i de offentliga utgifterna, öka statens intäkter genom högre priser på vatten och el samt devalvera för att på så sätt öka exporten och begränsa importen. För andra lån har det krävts avregleringar, avskaffande av förmånliga lån till bönder och småföretagare, privatiseringar av statsägda företag, färre hinder för att flytta kapital över gränser liksom att avskaffa investeringshinder för utländska industrier och banker.

Flera länder har beslutat att inte koppla sitt utvecklingssamarbete till IMF:s makroekonomiska krav, bl.a. Norge och Storbritannien. Sverige bör göra detsamma. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Skuldavskrivningar

Fattiga länders skulder i syd utgör i dag ett avgörande hinder för utveckling. I många länder förhindrar utgifter för räntor och amorteringar att satsningar på utbildning, hälsovård och infrastruktur genomförs, vilket i grunden hotar möjligheterna till grundläggande utveckling. En av flera förutsättningar för utveckling i syd är därför att omfattande skuldavskrivningar kommer till stånd. Vänsterpartiet vill att Sverige ska verka för att i första hand de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Dac-reglerna

De så kallade Dacreglerna (Dac = Development Assistance Committee) styr vad som får räknas som internationellt bistånd. Reglerna är dock ett golv, inte ett tak. Medlemmarna i OECD förbinder sig alltså att inte vara sämre än Dac kräver, men det är tillåtet att vara bättre.

Enligt Dacreglerna är det tyvärr tillåtet att använda biståndspengar för bland annat skuldavskrivningar och flyktingmottagande, något som den

Fel! Okänt namn på

svenska regeringens företrädare gärna har låtit påminna om under åren vid makten. Senaste gången detta hände var sommaren 2011 då biståndsmministern än en gång förklarade att ”beslutet är i enlighet med internationella regler”. Regeringen valde då att ta en dryg miljard från biståndsramen som skuldavskrivningar för Demokratiska republiken Kongo och Togo. Detta trots att den faktiska summan för skuldavskrivningar bara var 52 miljoner kronor. Denna kreativa form av bokföring är alltså tillåten enligt Dacreglerna.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen yrkat på att Sverige ska verka för att skrivningar i Dacs regelverk som tillåter att biståndspengar kan användas för skuldavskrivningar och flyktingmottagande ska strykas. Eftersom vi anser att vi inte fått gehör för denna synpunkt vill vi än en gång lyfta fram frågan om Dacreglerna. Vänsterpartiet anser att Sverige ska verka för att de delar av Dacs regelverk som tillåter att flyktingmottagande och skuldavskrivningar finansieras med bistånd avskaffas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 PGU & millenniemålen – Sveriges roll & ansvar

Sedan år 2000 finns en gemensam internationell dagordning för global utveckling genom den så kallade millenniedeklarationen, idag undertecknad av ca 200 länder. Deklarationen med de åtta millenniemålen slår fast att global utveckling kräver en helhetssyn – insatser för fattigdomsbekämpning, utbildning, hälsa, fred, säkerhet, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati hör ihop.

Idag är millenniemålen en självklar del i utvecklingsdebatten. Som första land i världen antog Sveriges riksdag 2003 en sammanhållen politik för global utveckling (PGU), vilken omfattar alla politikområden som rör omvärlden. Syftet med politiken är bland annat att den ska bidra till att millenniemålen nås. Fattiga människor och deras behov ska stå i fokus. Precis som PGU föreskriver kräver utveckling och fattigdomsbekämpning en rad åtgärder på en rad områden. Ökat bistånd är en av dessa åtgärder.

Millenniemål 8 berör den rika världens åtaganden för att nå millenniemålen, ett mål som är långt ifrån att uppfyllas eftersom världens rika länder inte har ökat biståndet till utlovade nivåer. Även den svenska regeringen säger sig vilja minska fattigdomen, men bidrar alltså samtidigt till att urholka biståndet genom att fortsätta ta pengar från arbetet med att uppfylla millenniemålen.

Vänsterpartiet anser med anledning av detta att regeringen måste koppla allt bistånds- och utvecklingsarbete till millenniemålen och PGU:s uppfyllande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare anser Vänsterpartiet att det är Sveriges skyldighet att trycka på de rika länder som inte lever upp till de gemensamt satta målsättningarna. Inte minst gäller detta för länderna inom EU. Sverige bör inom EU och andra internationella forum aktivt verka för att de mål som satts upp för det internat-

ionella biståndet inom ramen för millenniemålens uppfyllande blir verklighet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Biståndets mål motverkas ofta av andra politikområden, exempelvis vapenexport till förtryckande regimer eller handelsregler som motverkar ekonomisk utveckling i fattiga länder. En sammanhållen politik har stora möjligheter att bidra till minskad fattigdom och hunger, till att människors rättigheter respekteras, till att uppnå ökad jämställdhet m.m. Biståndet är bara ett av många medel som finns för att nå dessa utvecklingsmål.

För att förstå hur utveckling skapas, eller motverkas, måste man analysera all politik som påverkar utveckling. Vänsterpartiet anser att arbetet med att genomföra PGU i framtiden måste utvärderas av en oberoende utvärderingsinstans. Att regeringen utvärderar sig själv är inte trovärdigt och resultatet av PGU blir otydligt. Sadev eller Riksrevisionen skulle exempelvis med utökat mandat och mer resurser kunna sköta utvärderingen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 En feministisk biståndspolitik

Den svenska utvecklingspolitiken utgår från två perspektiv: fattigdomsbekämpning och ett rättighetsperspektiv. Både fattigdom och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna tar sig ofta olika uttryck för män och kvinnor. För att nå framgång på dessa områden menar Vänsterpartiet att ett tydligt könsperspektiv bör inkluderas så att mäns och kvinnors skilda villkor synliggörs i och med att politiken utformas så att den bryter förtryck och diskriminering på grund av kön. Vi vill därför att jämställdhet ska bli ett tredje mål inom ramen för den svenska globala utvecklingspolitiken. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Att få bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet är väsentligt. Men i många av de länder som Sverige bedriver utvecklingssamarbete med är exempelvis aborträtten starkt eller helt begränsad.

Behovet är stort av givarländer som är beredda att stötta organisationer som arbetar för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i syd, alltför många givare saknar viljan eller modet att engagera sig i dessa kontroversiella frågor. Samtidigt ser vi hur de krafter som motverkar aborträtt är aktiva i många utvecklingsländer, t.ex. driver katolska kyrkan hundratusentals vård- och omsorgsinrättningar i syd.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter måste alltid vara en av topprioriteringar i vårt utvecklingssamarbete. Av denna anledning har Vänsterpartiet under flera år drivit att 10 procent av biståndsbudgeten ska öronmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Vi uppmanar nu än en gång regeringen att prioritera arbetet med SRHR-frågor för att driva utvecklingen åt rätt håll då det gäller biståndet genom att under kommande mandatperiod öka andelen bi- och multilateralt bistånd till SRHR-relaterad verksamhet med en inriktning mot 10 procent. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Centralt i arbetet med SRHR-frågor är tillgången till materiel som rör SRHR. I många länder råder i dag stor brist på exempelvis kondomer, p-piller, spiraler och andra preventivmedel, samt på materiel som behövs vid förlossningar, mödravård och säkra aborter, samt hiv-tester.

I de analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete anser vi därför att tillgången till sexuell och reproduktiv hälsoservice, inklusive tillgång till preventivmedel, kondomer och annat materiel som används vid förlossningar och utförandet av säkra aborter ska lyftas fram. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Kvinnors rättigheter är en nyckel till utveckling, och könsdiskriminering är en viktig orsak till fattigdom. Kvinnor har ofta det verkliga försörjningsansvaret för familjen, men saknar trots det ofta de mest basala rättigheterna. Ett genusperspektiv måste därför genomsyra hela den svenska utvecklingspolitiken och stor vikt bör läggas vid bistånd riktat till kvinnor. Att öka kvinnors möjligheter till utbildning och försörjning, exempelvis genom mikrolån, bidrar både till att förbättra den enskilda kvinnans ställning och till att främja jämställdhet i stort liksom till hela samhällets utveckling.

Sekulär, könsneutral lagstiftning och lika medborgerliga rättigheter är en grundläggande förutsättning världen över för verklig jämställdhet, ekonomisk utveckling och demokrati. FN:s kvinnokonvention, Cedaw, är ett viktigt verktyg i denna kamp. Vänsterpartiet anser att Sverige inom ramen för sin utvecklingspolitik regelmässigt ska redovisa hur och på vilket sätt man implementerar FN:s kvinnokonvention i sitt arbete. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.1 En modern utrikesförvaltning

Sveriges representation utomlands är en viktig resurs för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi behöver en väl rustad utrikesförvaltning både på UD i Stockholm och i världen. UD:s utrikespolitiska kompetens och analysförmåga måste upprätthållas. Vänsterpartiet vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal.

Att kunna analysera maktordningen mellan män och kvinnor och de olika uttryck den tar sig i olika delar av världen kräver kunskap. Att arbeta fram verktyg för att bryta denna ordning kräver än mer kunskap.

På de svenska ambassaderna skrivs årliga rapporter om situationen rörande mänskliga rättigheter och man tar fram underlag för samarbetsstrategier inom utvecklingssamarbetet. I dessa är det viktigt att det finns med en tydlig analys utifrån ett könsmaktsperspektiv. För att detta ska vara möjligt behöver kompetensen höjas, och alla ambassader och biståndskontor behöver ha en handläggare som ansvarar för jämställdhetsarbetet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.2 Internationella finansinstitutioner

De internationella finansinstitutionerna, Internationella valutafonden och Världsbanken, har under decennier spelat en avgörande roll för många länder i syd. Genom de krav man ställt har man haft stort inflytande över hur den ekonomiska politiken i många länder har utformats. De båda institutionerna har spelat en central roll i framtagandet av de fattigdomsbekämpningsstrategier, Poverty Reduction Strategy Papers, som de flesta länder i syd i dag arbetar utifrån. I stor utsträckning har Internationella valutafondens och Världsbankens strategier utgått från ett dogmatiskt nyliberalt synsätt där könsanalyser helt saknats.

Vänsterpartiet anser att Sverige inom Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor. Detta bör riksdagen som mening ge regeringen till känna.

9 Folkrörelsernas roll i biståndet

Folkrörelser och frivilligorganisationer i Sverige har spelat och spelar fortfarande en viktig roll inom biståndet. Genom alla de svenskar som ideellt har engagerat sig i solidaritets- och biståndsarbetet har svensk utvecklingspolitik fått en tydligare folklig förankring och tillförts viktiga perspektiv. En viktig, om än liten, del av detta arbete har varit folkrörelsernas informationsarbete. För världen hänger samman, utvecklingsfrågor berör inte bara människor i mottagarländerna, utan frågor som miljö, ekonomi, konflikter och migration berör även oss i Sverige. Därför är det viktigt att en diskussion om utvecklingsfrågor förs även här hemma. Det är också viktigt att frågan om vilken värld vi vill leva i inte lämnas över till utvecklingsexperter utan sker i hela samhället.

Frivilligorganisationernas informationsverksamhet utgör på ett konkret sätt basen för den starka internationella solidariteten i Sverige. Därför bör deras informationsarbete underlättas. Vänsterpartiet anser att dagens egeninsats för informationsarbete helt bör avskaffas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Klimatförändringarna

Klimatförändringarna är ett stort och växande hot mot utvecklingsländer och ett enormt hinder för fattigdomsbekämpning. Till 2015 ska, enligt millenniemål sju som behandlar miljö- och klimatfrågor, andelen människor som saknar tillgång till rent dricksvatten och sanitet ha halverats och principerna om hållbar utveckling ska ha integrerats i alla länders politik.

Fel! Okänt namn på

Enligt FN:s klimatpanel är det de fattiga länderna i syd som kommer att drabbas värst när effekterna av klimatpåverkan blir tydligare, redan får klimatförändringarna dramatiska och mycket omfattande konsekvenser i många utvecklingsländer. Om inte alla tar sitt ansvar kommer konsekvenserna för syd att bli enorma.

10.1 Klimatbistånd

Ska vi möta klimatkrisen behövs nya medel, vi kan inte låta arbetet med att möta och förebygga klimatförändringarna ske på bekostnad av viktiga insatser för minskad fattigdom, jämställdhet osv. Den svenska regeringen har hitintills valt att finansiera stora delar av sina klimatinsatser i utvecklingsländerna med bistånd. Vänsterpartiet är kritiskt till detta. Vi vill se ett ökat svenskt fokus på klimatbistånd, men tvärtemot regeringen vill vi genomföra en stor satsning på ett klimatbistånd som ligger utöver enprocentmålet. På så vis undandrar vi inte resurser från andra viktiga områden. Vi föreslår därför att ett klimatbistånd införs där 0,5 miljarder avsätts 2011, utöver den föreslagna biståndsramen. Pengarna ska användas till förebyggande klimatåtgärder som motverkar konsekvenserna av de klimatförändringar vi redan ser. Detta klimatbistånd ska under 2012 öka till 1 miljard för att 2013 uppgå till 1,5 miljarder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Att satsa på klimatåtgärder får dock aldrig tas som förevändning i nord att finansiera sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel. Det skulle i så fall innebära att världens fattiga bestraffades dubbelt, först genom klimatförändringar de inte gett upphov till och sedan genom uteblivet bistånd. Eftersom det enligt OECD:s biståndskommitté Dac i vissa fall är möjligt för medlemsländer att finansiera sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel, och därigenom minska övrigt utvecklings-samarbete, bör Sverige inom OECD-Dac arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingssamarbete. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10.2 Vatten och sanitet i biståndet

Det pågår en global kris i fråga om vatten och sanitet; närmare 1 miljard människor saknar tillgång till rent vatten och hela 2,5 miljarder har ingen toalett att gå till vid behov. Dagligen dör 4 000 barn i diarrésjukdomar, orsakade av bristande tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet (Källa: WHO). Detta underminerar många andra delar av biståndet; vatten och sanitet påverkar direkt och indirekt förutsättningarna att nå samtliga FN:s millenniemål. Utan rent vatten och sanitet blir flera av de övriga millenniemålen mycket svåra att uppfylla, inte minst målen för mödrahälsa, barnadödlighet, fattigdom och utbildning.

Den svenska regeringen bör förstärka sina ansträngningar för att bekämpa denna tysta men omfattande katastrof, som slår hårdast mot kvinnor och barn.

Svenskt bistånd till rent vatten och sanitet har minskat de senaste åren: 2010 satsade Sida bara 321 miljoner kronor på rent vatten och sanitet, 2,1 procent av Sidas totala utbetalningar (Källa: Sida Water Portfolio 2011).

I UD:s policy för Miljö och Klimat 2010–2014 (2010) finns ett tydligt uttalat fokus på vatten och sanitet. Sverige ska enligt denna, som 1 av 5 prioriterade verksamhetsområden i det miljörelaterade biståndet, bidra till ”förbättrad vattenresurshantering, ökad tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet”. Detta är naturligtvis bra, men målen måste även kopplas till budget och verksamhet. Idag ligger genomsnittet för bistånd till rent vatten och sanitet i Västeuropa på drygt 6 procent (Sida, 2011). Sverige bör inte vara sämre på ett så viktigt område. Vänsterpartiet vill därför att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på hur utvecklingsarbetet med rent vatten och sanitet kan förstärkas och utökas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11 EU:s utvecklingspolitik

EU:s medlemsländer står för nästan 60 procent av världens samlade bistånd och är många av utvecklingsländernas största handelspartner. Men trots att EU-kommissionen är världens fjärde största biståndsgivare debatteras sällan eller aldrig Sveriges syn på hur kommissionens biståndspolitik borde förändras eller förbättras.

I den senaste AidWatch-rapportens (CONCORD Europa, 2011) granskning av hur EU länderna lever upp till sina biståndsmål presenteras bland mycket annat följande:

- ? Det finns ett glapp på 15 miljarder euro mellan EU-ländernas mål och den faktiska gemensamma biståndsbudgeten. Glappet uppgår till hela 20 procent av den biståndsnivå man kommit överens om.
- ? EU:s medlemsländers biståndsbudgetar urholkas även av andra utgifter som inte direkt leder till fattigdomsbekämpning, exempelvis av skuldavskrivningar och kostnader för flyktingmottagning. Så även i Sverige. År 2010 rapporterade medlemsländerna en urholkning av biståndsbudgeten med 5,2 miljarder euro vilket är nästan 10 procent av EU:s totala biståndsbudget.
- ? Bara 9 av EU:s 27 medlemsländer nådde upp till det gemensamma biståndsmålet för 2010 på 0,56 procent av BNI.

Det är alltså en relativt dystert läsning som presenteras i årets detaljerade rapport och Vänsterpartiet kan bara hålla med om att det finns mycket att både utveckla och förbättra då det gäller EU:s biståndspolitik.

EU:s bistånds- och utvecklingspolitik genomgår ett antal olika processer som kommer att medföra omfattande förändringar för hur politiken kommer att bedrivas framöver och i detta arbete bör Sverige aktivt delta. Nedan har Vänsterpartiet förslag på en del saker som vi anser att Sverige kan verka för med målet att förbättra unionens utvecklingspolitik.

Fel! Okänt namn

11.1 Långtidsbudgeten

Under 2012 kommer EU:s långtidsbudget (Multiannual Financial Framework, 2014–2020) att förhandlas. Beslut kommer att fattas i slutet av året. Förhandlingarna är ett viktigt tillfälle för att säkerställa att EU tilldelar utvecklings-samarbetet tillräckligt med pengar.

I detta arbete måste Sverige aktivt verka för att EU och dess medlemsländer i budgeten gör en tydlig färdplan för hur EU:s gemensamma mål om att nå 0,7 procent av BNI till 2015 ska uppnås. Sverige bör också verka för att långtidsbudgeten fastställer åtagandet om att 0,15 procent av BNI ska gå till bistånd till de minst utvecklade länderna (MUL-länderna). Dessutom bör Sverige verka för att långtidsbudgeten fastställer att klimatfinansieringen ska ske utöver redan existerande åtaganden för biståndet.

Likaså är det viktigt att ramverket klargör att samstämmighet för utveckling (Policy Coherence for Development) är ett överordnat mål, och att det ska översättas i en konkret färdplan. Sverige bör arbeta aktivt för att en sådan färdplan blir verklighet.

Slutligen finns ett behov av att tydliggöra det civila samhällets roll för utveckling i långtidsbudgeten, bland annat genom deltagande i beslutsprocesser, och att finansiering av det civila samhällets verksamhet ökar. Sverige bör verka för att det civila samhällets roll för utveckling tydliggörs i långtidsbudgeten. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen tillkänna vad som anförs om utvecklingsfrågor i EU:s långtidsbudget. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 5 oktober 2011

Hans Linde (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Kent Persson (V)